Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

INFORMATIONSÄRENDE
2022-10-20

Ärende
TN 2022-0810

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-123 316 51
jens.plambeck@regionstockholm.se

Trafiknämnden
2022-12-13, punkt 12

Information om den allmänna trafikplikten för kollektivtrafiken i Stockholms län 2021

Ärendebeskrivning

Detta är en rapport om den allmänna trafikplikten för kollektivtrafiken i Stockholms län 2021.

Bakgrund
De regionala kollektivtrafikmyndigheterna ska årligen publicera en rapport om den allmänna trafikplikten i sitt verksamhetsområde. Detta sker i enlighet med de skrivningar som finns i EU:s kollektivtrafikförordning (artikel 7.1). Denna rapport är den sjätte i sitt slag. Ifjol presenterades den femte rapporten om allmän trafikplikt i Stockholms län för år 2020.

Underlag

- Rapport om den allmänna trafikplikten för kollektivtrafiken i Stockholms län 2021

Årlig rapport om den allmänna trafikplikten för kollektivtrafiken i Stockholms län 2021

Rapporten redogör för beslut om allmän trafikplikt som tagits under året samt listar aktuella kollektivtrafikföretag och de ersättningar som har erhållits. De redovisas separat för buss, lokalbana, pendeltåg, sjötrafik samt tunnelbana. Om det finns ensamrätter eller direkttilldelade avtal ska det anges och skäl för dessa. Rapporten innehåller tabeller som redogör för kollektivtrafikens effektivitet, kvalitet och finansiering under 2021. Rapporten har tagits fram med

stöd av Sveriges kommuners och regioners *”Vägledning för regionala kollektivtrafikmyndigheter – Begrepp och metoder för den årliga rapporten”*.

Covid-19-pandemin har fortsatt påverkat kollektivtrafiken på flera plan under 2021. Det har lett till ett kraftigt minskat resande med kollektivtrafiken vilket har medfört minskade biljettintäkter. För att begränsa smittspridningen enligt nationella rekommendationer har Region Stockholm bedrivit kollektivtrafiken som vanligt och uppmanat länets invånare att undvika icke nödvändiga resor. De uppgifter som redovisas i den årliga rapporten för allmän trafikplikt för 2021 ska därför tolkas med försiktighet och utifrån de förutsättningar som rådde under pandemin.

Transportstyrelsen är tillsynsmyndighet och utför regelbundna uppföljningar av hur olika regionala kollektivtrafikmyndigheter administrerar och planerar kollektivtrafiken. Denna rapport är en del av den uppföljningen och ska vara publicerad senast 31 december varje år.

David Lagneholm
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering

RAPPORT
2022-10-20
Version 1.0

Ärende/Dok. id.
TN 2022-0810

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Handläggare
Ida Stjärnström
ida.stjarnstrom@regionstockholm.se

Rapport om den allmänna trafikplikten för kollektivtrafiken i Stockholms län 2021

Region Stockholm
Trafikförvaltningen
105 73 Stockholm

Leveransadress:
Lindhagensgatan 100
Godsmottagningen
112 51 Stockholm

Telefon: 08-123 316 00
Fax: 08-123 316 06
registrator.tf@regionstockholm.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.regionstockholm.se

Besök oss: Lindhagensgatan 100. Kommunikationer: Stadshagen/Thorildsplan

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering

RAPPORT
2022-10-21
Version 1.0

Ärende/Dok. id.
TN 2022-0810

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Innehållsförteckning

1 Inledning 3

2 Allmän trafikplikt 4

2.1 Fattade beslut om allmän trafikplikt 4

2.2 Kollektivtrafikföretag och ersättningar 8

3 Kollektivtrafikens effektivitet, kvalitet och finansiering 9

3.1 Effektivitet 9

3.2 Kvalitet 11

3.3 Finansiering 10

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling
Planering

RAPPORT
2022-10-21
Version 1.0

Ärende/Dok. id.
TN 2022-0810

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

1 Inledning

Region Stockholm är enligt *2 kap. 2 § Kollektivtrafiklagen* regional kollektivtrafikmyndighet i Stockholms län och ansvarar för den regionala kollektivtrafiken i länet. Trafiknämnden fullgör Region Stockholms uppgifter som regional kollektivtrafikmyndighet.

I uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet ingår det att, med utgångspunkt från det regionala trafikförsörjningsprogrammet, fatta beslut om allmän trafikplikt för sådan regional kollektivtrafik som samhället avser att ta ansvar för och teckna avtal om.

Enligt EU:s kollektivtrafikförordning ska regionala kollektivtrafikmyndigheter en gång om året offentliggöra en samlad rapport om den allmänna trafikplikten inom sitt behörighetsområde.

> **Artikel 7 ur EU:s kollektivtrafikförordning 1370/2007**
>
> ”Varje behörig myndighet ska en gång om året offentliggöra en samlad rapport om den allmänna trafikplikten inom sitt behörighetsområde, och de utvalda kollektivtrafikföretagen samt om ersättningar och ensamrätt som dessa kollektivtrafikföretag beviljats som kompensation.
>
> Rapporten ska skilja mellan busstrafik och spårtrafik, den ska möjliggöra kontroll och utvärdering av kollektivtrafiknätets effektivitet, kvalitet och finansiering samt, i förekommande fall, ge information om eventuellt beviljade ensamrätters art och omfattning.”

Transportstyrelsen är tillsynsmyndighet och utför regelbundna uppföljningar av hur olika regioner administrerar och planerar kollektivtrafiken. Från och med den 1 januari 2017 har Transportstyrelsens tillsynsmandat utökats till att även omfatta efterlevnaden av artikel 7.1 i EU:s kollektivtrafikförordning.

Rapporten följer SKR:s[1] *Vägledning för regionala kollektivtrafikmyndigheter - Begrepp och metoder för den årliga rapporten.*

[1] Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

2 Allmän trafikplikt

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet utgör grund för vilken trafik som ska ingå i den allmänna trafikplikten, det vill säga den trafik som kollektivtrafikmyndigheten bedömer behöver upphandlas. Kollektivtrafikmyndigheten ska göra en noggrann bedömning av vilken trafik som samhället ska ansvara för om målen i trafikförsörjningsprogrammet ska kunna uppfyllas. Beslutet om allmän trafikplikt bör tas i god tid inför utgången av trafikavtal. Inför beslutet ska samråd hållas. Den regionala kollektivtrafikmyndigheten får upphandla kollektivtrafik först när ett beslut om allmän trafikplikt är fattat och då endast utifrån vad som anges i det beslutet. Annonsering om att upphandling ska påbörjas måste ske ett år i förväg.

Region Stockholm upphandlar all kollektivtrafik. Ensamrätter eller direkttilldelade avtal förekommer normalt inte. Sedan hösten 2019 finns det två mindre interimsavtal inom skärgårdstrafiken som löpte till våren 2021. Avtalen ingicks som en övergångslösning efter tidigare överprövning för att säkerställa trafiken till dess ordinarie avtal kan träda i kraft efter upphandling av skärgårdstrafiken. Övergångslösningen skedde med stöd av bestämmelser om direkttilldelning av avtal om allmän trafik enligt artikel 5, punkt 5 i EU:s kollektivtrafikförordning.[1]

Följande avsnitt redogör för fattade beslut om allmän trafikplikt sedan 1 januari 2012 samt en lista över aktuella kollektivtrafikföretag samt ersättningar som de har erhållit under 2021.

2.1 Fattade beslut om allmän trafikplikt

Enligt lagen 2010:1065 om kollektivtrafik kan behörig kollektivtrafikmyndighet belägga sträckor och/eller områden med allmän trafikplikt om de bedöms ha större behov av kollektivtrafik än vad som tillgodoses på kommersiella villkor.

Sedan 1 januari 2012 har beslut om allmän trafikplikt fattats för följande sträckor/områden, uppdelat per år:

[1] Vid trafikstörningar eller överhängande risk för trafikstörningar föreligger en rätt enligt artikel 5, punkt 5 i EU:s kollektivtrafikförordning EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 att vidta s.k. nödåtgärder, bl.a. i form av en direkttilldelning av ett avtal om allmän trafik. Avtalslängden för ett sådant avtal får vid tidpunkten för dess ingående inte överstiga två år.

2012

- 2012-12-11 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik inom Stockholms innerstad samt inom Lidingö stad. *TN 1211-0253*

2013

- 2013-04-16 Beslut om allmän trafikplikt för spårvägstrafik på Spårväg City inom Stockholms stad och Lidingö stad. *SL 2013-00744*

- 2013-04-16 Beslut allmän trafikplikt busstrafik Handen, Tyresö, Nynäshamn. *SL-2012-04668*

2014

- 2014-03-11 Beslut om allmän trafikplikt för pendeltågstrafik i Stockholms län samt vissa angränsande kommuner. *SL 2013-5717*

- 2014-03-11 Beslut om allmän trafikplikt för pendelbåtstrafik på linjen Ulvsunda –Södersjukhuset. *TN 2014-0055*

- 2014-03-11 Beslut om allmän trafikplikt för pendelbåtstrafik på linjen Söder Mälarstrand –Kungsholmstorg –Klara Mälarstrand. *TN 2014-0057*

- 2014-03-11 Beslut om allmän trafikplikt för tvärförbindelse mellan Stockholms norra och södra skärgård. *SL 2014-0316*

- 2014-03-11 Beslut om samverkansavtal och allmän trafikplikt för regional tågtrafik i östra Sverige. *TN 2014-0103*

- 2014-04-29 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i områdena Södertälje och Nykvarn. *SL 2014-0211*

- 2014-04-29 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i områdena Järfälla och Upplands-Bro. *SL 2014-0212*

- 2014-06-03 Beslut om allmän trafikplikt för pendelbåtstrafik på linjen Ekerö – Klara Mälarstrand. *SL 2014-0818*

- 2014-06-03 Beslut om allmän trafikplikt för regional tågtrafik i östra Sverige. *TN 2014-0302*

- 2014-10-07 Beslut om allmän trafikplikt för sjötrafik i Stockholms skärgård (från Arholma till Landsort). *SL 2014-0550*

2015

- 2015-11-17 Beslut om allmän trafikplikt för sjötrafik Storholmen – Tranholmen – Ropsten. *TN 2015-1256*

- 2015-11-17 Beslut om allmän trafikplikt för tvärförbindelse mellan Stockholms norra och södra skärgård. *TN 2015-1487*

2016

- 2016-04-19 Beslut om förlängning av allmän trafikplikt för sjötrafik Storholmen – Tranholmen – Ropsten. *TN 2016-0016*

- 2016-09-27 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Vallentuna. *TN 2016-0582*

- 2016-09-27 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik inom Tynningö. *TN 2016-0583*

- 2016-09-27 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Sigtuna och Upplands Väsby. *TN 2016-0426*

- 2016-09-27 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Ekerö. *TN 2016-0427*

2017

- 2017-04-18 Beslut om allmän trafikplikt för sjötrafik Hammarby Sjöstad – Nybroplan. *SL 2017-0238*

- 2017-08-29 Beslut om allmän trafikplikt för sjötrafik på sträckan Ekerö – Klara Mälarstrand. *TN 2017-0457*

- 2017-11-21 Beslut om allmän trafikplikt för kollektivtrafik på vatten i Stockholms mellanskärgård. *TN 2017-1452*

2018

- 2018-06-19 Beslut om allmän trafikplikt för sjötrafik på sträckan Nybroplan-Mor Annas brygga. *TN 2018-0694*

2019

- 2019-02-19 Beslut om allmän trafikplikt för Roslagsbanan. *TN 2018-1568*
- 2019-02-19 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Norrort (Täby, Vaxholm, Åkersberga, Danderyd). *TN 2018-1569*
- 2019-02-19 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Norrtälje. *TN 2018-1570*
- 2019-02-19 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Nacka och Värmdö. *TN 2018-1571*
- 2019-02-19 Beslut om allmän trafikplikt för busstrafik i Huddinge, Botkyrka och Söderort. *TN 2018-1572*
- 2019-05-14 Beslut om allmän trafikplikt för storregional tågtrafik med Mälartåg i Mälardalen. *TN 2019-0524*

2020

- 2020-03-17 Beslut om allmän trafikplikt för spårtrafik i tunnelbanan i Stockholms län. *TN 2019-1259*
- 2020-05-26 (sjötrafikutskottet) Allmän trafikplikt för sjötrafik på sträckan Slussen – Skeppsholmen – Allmänna gränd, Stockholms län. *TN 2019-1290*

2021

- 2021-05-18 Beslut om allmän trafikplikt för sjötrafik på sträckan Värmdö-Nacka-Stockholm, Stockholms län. TN 2020-0644

2.2 Kollektivtrafikföretag och ersättningar

Under 2021 hade trafiknämnden ett antal pågående avtal fördelade på trafikslagen buss, lokalbana, pendeltåg, sjötrafik samt tunnelbana.

	Utförda utbudskilometer	Utförda utbudstimmar	Trafikkostnader
Buss	**124 815 042**	**5 056 338**	**7 049 052 000**
Arriva	29 186 054	1 194 567	1 489 770 000
Keolis	45 796 976	2 143 736	3 235 082 000
Nobina	41 943 431	1 424 741	1 994 682 000
Transdev	7 888 581	293 294	329 518 000
Lokaltåg	**6 884 427**	**246 354**	**1 071 484 000**
AB Stockholms Spårvägar	955 590	51 396	263 979 000
Arriva	5 928 837	194 958	807 505 000
Pendeltåg	**12 383 630**	**211 896**	**2 109 228 000**
MTR	12 383 630	211 896	2 109 228 000
Sjötrafik[2]		**116 475**	**506 609 000**
Blidösundsbolaget[3]		60 176	311 015 000
Ingmarsö Sjötjänst AB		4 337	13 840 000
Madam Rederi AB		4 630	18 360 000
Rederi AB Ballerina		37 069	134 375 000
Djurgårdens färjetrafik		9 499	20 573 000
Transdev		205	1 316 000
Direktupphandlade avtal[4]		559	7 130 000
Tunnelbana	**13 132 320**	**389 235**	**3 064 824 000**
MTR	13 132 320	389 235	3 064 824 000
Totalsumma	**157 215 320**	**6 020 298**	**13 801 197 000**

Tabell 1. Kollektivtrafikföretag och ersättningar under 2021

[2] *I ersättning ingår extra förstärkningstrafik. Det är extra trafik körd utöver planerad avtalstrafik, förstärkning till storhelger och även covid-19-relaterat. Förstärkningstrafik uppgår till 12,5 mnkr år 2021 (10,1 mnkr år 2019).*

[3] *Blidösundsbolaget, kör från och med 2020 merparten av skärgårdstrafiken. Nytt i det största avtalet är att ersättning även inkluderar fartygsunderhåll för 15 TF/Wåab-ägda företag. Av total ersättning ingår det nya så kallade "Bareboat-avtalet" from 2020 till uppskattningsvis 25-30 mnkr per år.*

[4] *Direktupphandlade avtal som följd av överprövning av upphandling E39D, avser trafik utförd av Ingmarsö Sjötjänst AB och SeaCab Möja AB.*

Aktuella kollektivtrafikföretag och ersättningar redovisas för perioden 2021-01-01 till 2021-12-31 redovisas i tabell 1.

3 Kollektivtrafikens effektivitet, kvalitet och finansiering

I tabellerna nedan redovisas kollektivtrafikens effektivitet, kvalitet och finansiering med ett urval värden från 2021. Värdena är hämtade från bland annat Trafikanalys, Region Stockholms resvaneundersökning[5] samt trafikförvaltningens årliga rapporter om miljöredovisning.

3.1 Effektivitet

Effektivitet		Källa
Antal utbudskilometer per invånare	66	Trafikanalys
Antal utbudskilometer per invånare med buss	51	Trafikanalys
Antal utbudskilometer per invånare med tåg	7	Trafikanalys
Beläggning totalt (personkm/sittplatskm)	20 %	Trafikanalys
Personkm/1000	3 909 156	Trafikanalys
Sittplatskm/1000	1 959 141	Trafikanalys
Beläggning buss (personkm/sittplatskm)	19 %	Trafikanalys
Personkm/1000	1 223 000	Trafikanalys
Sittplatskm/1000	6 317 270	Trafikanalys
Beläggning tåg (personkm/sittplatskm)	17 %	Trafikanalys
Personkm/1000	1 414 000	Trafikanalys
Sittplatskm/1000	8 343 756	Trafikanalys
Marknadsandel av det motoriserade resandet	29 %	RVU 2020
Påstigningar per invånare	230	Trafikanalys
Kostnad per personkilometer, SL-trafiken (kr)	5,84	Trafikanalys
Invånare i Stockholms län	2 415 139	SCB

Tabell 2. Kollektivtrafikens effektivitet 2021

Covid-19-pandemin har lett till ett kraftigt minskat resande med kollektivtrafiken jämfört med tidigare år. För att begränsa smittspridningen enligt nationella rekommendationer har Region Stockholm bedrivit kollektivtrafiken som vanligt och uppmanat länets invånare att undvika icke nödvändiga resor. Det har verkan på olika värden som redovisas i tabellerna

[5] Resvaneundersökning 2020, TN 2020-0070. (Under 2020 har trafikförvaltningen gjort en tilläggsbeställning till den nationella resvaneundersökningen för Stockholmsregionen)

nedan, framför allt gällande effektivitet och finansiering. Det har gett till exempel lägre beläggningsgrad i kollektivtrafiken, lägre marknadsandel av det motoriserade resandet samt minskade biljettintäkter.

3.2 Finansiering

Finansiering		Källa
Totala intäkter (tusental kr)	22 841 132	Trafikanalys[6]
Verksamhetsintäkter (tusental kr)	9 463 380	Trafikanalys
varav trafikintäkter (tusental kr)	7 340 183	Trafikanalys
	13 377 752	
Bidrag (tusental kr)		Trafikanalys
varav regionbidrag (tusental kr)	11 764 386	Trafikanalys
Totala kostnader (tusental kr)	22 841 132	Trafikanalys
varav trafikeringskostnader (tusental kr)	14 071 133	Trafikanalys
Självfinansieringsgrad[7]	41,4%	
Investeringar kollektivtrafik (miljoner kr)	8 750	Region Stockholm Årsredovisning 2021

Tabell 4. Kollektivtrafikens finansiering 2021

[6] Regional linjetrafik 2021, Trafikanalys, 2021-06-30

[7] *Verksamhetsintäkter* delat med *Totala kostnader*. Självfinansieringsgraden år 2021 är lägre jämfört med tidigare år med anledning av covid-19 som påverkade bland annat trafikintäkter negativt.

3.3 Kvalitet

Kvalitet		Källa
Punktlighet		
Buss	88,9%	Trafikförvaltningens uppföljningsverktyg Vera
Tunnelbana	98,3%	Trafikförvaltningens uppföljningsverktyg Vera
Lokalbana	97,6%	Trafikförvaltningens uppföljningsverktyg Vera
Pendelbåt	i.u.	
Pendeltåg	92,4%	Trafikförvaltningens uppföljningsverktyg Vera
Färdtjänst	94,9%	Trafikförvaltningens uppföljningsverktyg Vera
Nöjdhet (Upplevd kvalitet)		
Redovisas ej för 2021.[8]		
Energianvändning, kWh per personkilometer		
Buss	0,488	Fördjupad miljöredovisning 2021[9]
Spårtrafik	0,169	Fördjupad miljöredovisning 2021
Sjötrafik	2,141	Fördjupad miljöredovisning 2021
Färdtjänsten	0,487	Fördjupad miljöredovisning 2021
Totalt (inkl. särskild kollektivtrafik)	0,294	Fördjupad miljöredovisning 2021
Förnybara drivmedel		
Buss[10]	97 %	Fördjupad miljöredovisning 2021
Spårtrafik	100 %	Fördjupad miljöredovisning 2021
Sjötrafik	54 %	Fördjupad miljöredovisning 2021
Särskild kollektivtrafik	38 %	Fördjupad miljöredovisning 2021
Totalt (inkl. särskild kollektivtrafik)	93 %	Fördjupad miljöredovisning 2021
Tillgänglighet		
Andel tillgänglighetsanpassade bussar (enligt RiTill)	100 %	Trafikförvaltningen

Tabell 3. Kollektivtrafikens kvalitet 2021

[8] Resenärsnöjdhet har historiskt följs upp med ombordundersökningen *Upplevd kvalitet*. Undersökningen genomförs med metodiken face to face som inte fungerade i pandemisituationen och datainsamlingen pausades i mars 2020. Det utgör inte ett tillräckligt underlag för att redovisa kundnöjdhet för helåret 2021.
[9] Trafikförvaltningens Hållbarhetsredovisning 2021 för trafiknämnden. Bilaga 1. Fördjupad miljöredovisning 2021.
[10] Det är skillnad på andel bussar som drivs med förnybart drivmedel och andelen förnybar energi i drivmedlen. Observera att 100% av bussflottan drivs med förnybara drivmedel idag medan andelen förnybar energi i drivmedlen är 96%.